

VÀI NÉT VỀ HOẠT ĐỘNG CỦA CÁC TỔ CHỨC TÍN DỤNG PHI NGÂN HÀNG TRÊN ĐỊA BÀN TP. HỒ CHÍ MINH.

Nguyễn Đức Lệnh*

Có thể nói cùng với các NHTM, hoạt động của các tổ chức tín dụng (TCTD) phi ngân hàng đã góp phần bổ sung và đa dạng hóa các hoạt động của thị trường tài chính, làm cho thị trường tài chính hoàn thiện hơn trong việc tạo thanh khoản, huy động các nguồn vốn bền vững thỏa mãn nhu cầu tiết kiệm và đầu tư, mở rộng sản xuất kinh doanh của nền kinh tế. Theo luật các TCTD thì TCTD phi ngân hàng là loại hình TCTD được thực hiện một số hoạt động ngân hàng như là nội dung kinh doanh thường xuyên, nhưng không được nhận tiền gửi không kỳ hạn, không làm dịch vụ thanh toán. TCTD phi ngân hàng gồm công ty tài chính, công ty cho thuê tài chính và các TCTD phi ngân hàng khác. Trong đó hiện nay hai loại hình công ty cho thuê tài chính (CTTC) và công ty tài chính là hai loại hình thuộc TCTD phi ngân hàng, tương đối phát triển, đã và đang mang lại những hiệu quả nhất định. Chính vì lẽ đó bài viết chỉ đặt vấn đề phân tích đánh giá hoạt động của TCTD phi ngân hàng trên cơ sở phân tích đánh giá hiệu quả hoạt động của hai loại hình này, những tồn tại khó khăn vướng mắc và đưa ra một số giải pháp nhằm tiếp tục nâng

cao hiệu quả hoạt động của các TCTD phi ngân hàng.

Tình hình hoạt động của các TCTD phi ngân hàng:

Với chức năng hoạt động phi ngân hàng, hoạt động của các tổ chức này mang tính đặc thù riêng. Trong đó:

- Công ty cho thuê tài chính, hoạt động với chức năng chủ yếu là huy động vốn từ nguồn tiền gửi trên một năm, phát hành các giấy tờ có giá và vay của các TCTD khác kể cả trong và ngoài nước để cho các tổ chức và cá nhân thuê tài sản là các máy móc thiết bị, phương tiện vận chuyển

được nhận tiền gửi dưới một năm.

Hiện nay trên địa bàn thành phố có 03 công ty tài chính, bao gồm công ty tài chính Cao su; công ty tài chính Dệt May và chi nhánh công ty tài chính Dầu Khí và 05 Công ty CTTC và chi nhánh công ty CTTC gồm: Công ty CTTC II, Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn; công ty CTTC Kexim; Công ty CTTC Quốc tế; và 02 Chi nhánh công ty CTTC của VCB và Ngân hàng đầu tư và phát triển Việt Nam. Tình hình hoạt động của các tổ chức này phản ánh qua bảng số liệu sau (số liệu đến 30/09/2005):

đơn vị: tỷ đồng.

TCTD phi ngân hàng	Tổng nguồn vốn hoạt động			Tín dụng (cho thuê tài chính và cho vay)
	vốn tự có	huy động vốn	vốn vay của TCTD khác	
Công ty Tài chính	102	207	677	575
Công ty cho thuê tài chính	700	926	2.286	4.276
Tổng cộng	802	1.133	2.963	4.851

và các động sản khác, trên cơ sở hợp đồng cho thuê giữa bên cho thuê với bên thuê.

- Công ty tài chính hoạt động với chức năng chủ yếu là sử dụng vốn tự có, vốn huy động và các nguồn vốn khác để cho vay, đầu tư; cung ứng các dịch vụ tư vấn về tài chính, tiền tệ và thực hiện một số dịch vụ khác theo quy định của pháp luật, nhưng không được làm dịch vụ thanh toán, không

Trên thực tế, các công ty tài chính hiện nay đều là công ty trực thuộc doanh nghiệp nhà nước (công ty tài chính cao su thuộc tổng công ty cao su; công ty tài chính Dệt may thuộc tổng công ty dệt may Việt Nam; công ty tài chính Dầu khí thuộc tổng công ty Dầu Khí Việt Nam). Vì vậy hoạt động tín dụng của các công ty tài chính chủ yếu là cho

Ngân hàng Nhà nước TP. HCM (*)

vay nội bộ các công ty thành viên trong tổng công ty. Thông qua hoạt động của các công ty tài chính thực hiện việc điều hòa vốn. Huy động vốn thấp, đạt 207 tỷ và chỉ chiếm 0,12% trong tổng huy động vốn của các TCTD trên địa bàn thành phố. Dư nợ tín dụng chiếm 0,35% trong tổng dư nợ cho vay của các TCTD.

- Đối với các công ty CTTC tổng dư nợ cho vay của các Cty CTTC trên địa bàn chiếm 2,4% trong tổng dư nợ cho vay của hệ thống ngân hàng trên địa bàn thành phố, chủ yếu là cho thuê máy móc thiết bị và các động sản khác. Ngoài ra các công ty CTTC còn được phép thực hiện các nghiệp vụ: Mua và cho thuê lại; Đồng tài trợ.

Đánh giá chung hoạt động của các TCTD phi ngân hàng quy mô còn thấp và hạn chế. Tuy nhiên với chức năng đặc thù riêng có hoạt động của các tổ chức này trong những năm qua đã mang lại hiệu quả nhất định đối với nền kinh tế nói chung và đối với thị trường tài chính nói riêng.

Hiệu quả hoạt động của các TCTD phi ngân hàng:

- Hoạt động của các TCTD phi Ngân hàng góp phần thúc đẩy thị trường tài chính phát triển theo hướng ngày càng hoàn thiện với nhiều dịch vụ cung ứng. Đồng thời tạo điều kiện cho thị trường tài chính nói chung phát huy vai trò, chức năng vốn có của mình, nâng cao khả năng chu chuyển vốn trong

nền kinh tế; duy trì và phát triển vốn khả dụng của nền kinh tế. Đáp ứng tốt nhất nhu cầu vốn cho nền kinh tế. Đặc biệt là nguồn vốn trung dài hạn đã tạo điều kiện mở rộng các hoạt động sản xuất kinh doanh trên nhiều lĩnh vực của nền kinh tế. Trong đó hoạt động tín dụng của công ty CTTC, với hình thức CTTC rất phù hợp với các doanh nghiệp vừa và nhỏ bởi khả năng và tính đặc thù của loại hình này, không cần tài sản bảo đảm nợ vay, như vay ở các NHTM – đã tạo điều kiện cho doanh nghiệp đổi mới công nghệ, thúc đẩy sản xuất phát triển.

- Hoạt động của các TCTD phi ngân hàng, tạo ra khả năng khai thác hiệu quả mọi nguồn vốn trong xã hội. Kể cả các nguồn vốn nhỏ lẻ nhất trong dân cư thông qua các hình thức huy động vốn của các công ty tài chính; công ty CTTC.... Những nguồn vốn này được tập trung bởi các TCTD phi ngân hàng và tái đầu tư vào nền kinh tế, mở rộng sản xuất kinh doanh, phát triển ngành nghề, thúc đẩy kinh tế phát triển. Mặt khác hoạt động của các TCTD phi ngân hàng, đã tạo điều kiện cho người dân có nhiều sự lựa chọn trong đầu tư sao cho mang lại lợi ích kinh tế cao nhất thông qua các hình thức huy động vốn có kỳ hạn của các công ty tài chính; công ty CTTC và các TCTD phi ngân hàng khác.

- Thông qua hoạt động của các TCTD phi ngân hàng, tạo ra nguồn vốn với khả năng lưu

chuyển vốn cao. Đặc biệt là nguồn vốn trung dài hạn, đáp ứng nhu cầu vốn cho nền kinh tế. Điều này được thể hiện rất rõ bởi các hoạt động của các công ty CTTC. Thực chất hoạt động cho thuê tài chính là hình thức cấp tín dụng trung và dài hạn.

Một số tồn tại khó khăn vướng mắc:

- Quy mô hoạt động, khả năng tài chính chưa cao.

Đánh giá chung, khả năng tài chính của các TCTD phi ngân hàng trên địa bàn còn rất thấp, làm hạn chế rất nhiều đến quá trình mở rộng quy mô hoạt động, quy mô kinh doanh và phát triển các hoạt động dịch vụ. Cụ thể:

- + Đối với mô hình hoạt động công ty tài chính: với hai loại hình chủ yếu là công ty tài chính cổ phần và công ty tài chính thuộc tổng công ty Nhà nước. Trong đó do khả năng về vốn, và khả năng về dịch vụ cung ứng bị hạn chế vì vậy loại hình công ty tài chính cổ phần hoạt động rất khó cạnh tranh với các NHTM. Kết quả là công ty tài chính cổ phần Seaprodex phải giải thể và Công ty tài chính cổ phần Sài Gòn chuyển thành Ngân hàng Thương mại Cổ phần Việt Á. Các công ty tài chính hiện nay đều là các công ty trực thuộc doanh nghiệp Nhà nước. Vì vậy nguồn vốn hoạt động hạn chế và phụ thuộc vào doanh nghiệp chủ quản.

+ Đối với công ty CTTC sự hạn chế về nguồn vốn hoạt động, vốn chủ yếu vay của ngân hàng trực thuộc, lại hoạt động trong phạm vi hẹp vì vậy khả năng mở rộng quy mô hoạt động và phát triển dịch vụ mới là rất hạn chế.

- Dịch vụ cung ứng còn hạn chế.

Sự hạn chế về nguồn vốn, về khả năng tài chính cũng như về cơ chế chính sách là nguyên nhân cơ bản ảnh hưởng tới sự phát triển và mở rộng các hoạt động dịch vụ mới của các TCTD phi ngân hàng. Các dịch vụ mà các TCTD phi ngân hàng thực hiện mang tính đặc thù, song vẫn còn tương đối ít chưa đa dạng, nên chịu áp lực cạnh tranh rất lớn từ phía các ngân hàng thương mại (NHTM), nhất là về lãi suất. Những giới hạn về lĩnh vực và nghiệp vụ hoạt động ở chừng mực nhất định cũng chính là nhân tố làm giới hạn mức độ phân tán rủi ro nói chung của các TCTD phi ngân hàng. Đặc biệt đối với các loại hình hoạt động như công ty CTTC; công ty tài chính.

Trong khi đó hiện nay các NHTM có khả năng phát triển và đa dạng hóa các hoạt động dịch vụ rất cao. Với nhiều dịch vụ ngân hàng tiện ích, tiện lợi: nhanh chóng, an toàn và bảo mật đã thu hút rất nhiều khách hàng quan hệ giao dịch và gửi tiền vào ngân hàng – Quá trình này tác động ảnh hưởng trực tiếp đến hoạt động huy động

vốn của các tổ chức tài chính phi ngân hàng.

- Trình độ quản trị, chất lượng nguồn nhân lực chưa cao.

Hoạt động trong lĩnh vực tài chính, chịu tác động chi phối rất lớn bởi thị trường và nền kinh tế. Chính vì lẽ yêu cầu về quản lý, quản trị kinh doanh và chất lượng nguồn nhân lực rất cao. Đặc biệt trong các lĩnh vực đầu tư; phân tích và dự báo tình hình; tư vấn; quản lý.... Đây là những yếu tố quyết định đến khả năng cạnh tranh của các tổ chức tài chính phi ngân hàng. Tuy nhiên trên thực tế trình độ quản trị kinh doanh, chất lượng nguồn nhân lực của các TCTD ngân hàng chưa cao, chưa đáp ứng được những đòi hỏi ngày càng cao của thị trường, của nền kinh tế.

- Trình độ công nghệ thấp.

Trình độ, mức độ ứng dụng công nghệ hiện đại trong hoạt động kinh doanh của các TCTD phi ngân hàng còn thấp. Trong khi đó khả năng tài chính của các tổ chức này còn hạn chế. Chính điều này làm ảnh hưởng rất lớn đến chất lượng dịch vụ mà các tổ chức tài chính phi ngân hàng cung cấp cho khách hàng, đặc biệt trong lĩnh vực kinh doanh chứng khoán; CTTC và hoạt động của các công ty chứng khoán.

Một số giải pháp:

- *Khai thác và sử dụng vốn hiệu quả:* trong điều kiện nguồn vốn rất hạn chế. Trong khi đó

phần lớn các công ty CTTC là công ty trực thuộc các NHTM vì vậy nguồn vốn chủ yếu là vốn vay. Các công ty tài chính cũng vậy, khả năng phụ thuộc vào tổng công ty là rất lớn. Chính vì lẽ đó việc khai thác và sử dụng vốn hiệu quả có ý nghĩa quyết định đến hiệu quả hoạt động của các tổ chức này, đến sự tồn tại và phát triển.

- Khai thác tốt lợi thế đặc trưng trong hoạt động của các TCTD phi ngân hàng nhằm thu hút ngày càng nhiều khách hàng, doanh nghiệp – mở rộng và tăng trưởng tín dụng hiệu quả. Trong quá trình này đối với các công ty CTTC cần nâng cao chất lượng dịch vụ CTTC; cho thuê vận hành đa dạng hóa dịch vụ để thu hút khách hàng, doanh nghiệp.

- Nâng cao trình độ quản trị, quản lý và chất lượng nguồn nhân lực nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động đồng thời hạn chế thấp nhất các rủi ro kinh doanh liên quan yếu tố nguồn nhân lực. Đồng thời tạo điều kiện nâng cao khả năng cạnh tranh và tham gia hiệu quả vào quá trình hội nhập kinh tế quốc tế và kinh tế khu vực.

- Tiếp tục đổi mới công nghệ, phát triển và ứng dụng công nghệ hiện đại trong kinh doanh. Thực hiện tốt giải pháp này cho phép giảm chi phí hoạt động, tổ chức bộ máy quản lý gọn và hiệu quả góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động. Đồng thời tạo cơ sở để phát triển và đa dạng hóa các sản phẩm dịch vụ ■